

Utredning om behov och förutsättningar för att skapa attraktiva ateljéer och verksamhetsytor i Uppsala kommun för såväl etablerade som nytutexaminerade konstnärer

Utredare: Pia Sörås Staflin, kulturförvaltningen, Uppsala kommun
Biträdande utredare: Johanna Uddén, konstkonsult

2015-03-25

Innehållsförteckning

Utredningsuppdrag	3
Tillvägagångssätt	3
Bakgrund	3
Nulägesbeskrivning	5
Undersökning.....	6
Andra kommuners hantering av ateljéfrågan.....	8
Exempel på nyskapande projekt och stadsutveckling.....	13
Konstnärers ekonomiska situation.....	14
Möjliga lokaler/områden i Uppsala kommun	15
Slutkommentar.....	17
Bakgrundsmaterial.....	20
Bilagor	21

Utredningsuppdrag

Kulturnämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att utreda behov och förutsättningar för att skapa attraktiva ateljéer och verksamhetsytor för konstnärer, såväl etablerade som nyutexaminerade eftersom det idag inte finns någon aktuell översikt över behov av och efterfrågan på ateljéer i Uppsala. Detta gäller även behovet av och tillgången till gästateljéer. Likaså om konstnärernas behov kan samspela med behoven hos andra företagare inom kulturella och kreativa näringar, KKN¹. I utredningsuppdraget ingår inte att ta fram ett förslag på hur ett ateljéstöd kan utformas, däremot att belysa hur betalningsförmågan ser ut hos målgruppen. Angående lokaler så ansvarar kommunstyrelsen över processen att tillhandahålla nya lokaler och kulturnämndens ansvar är här att ge en översikt och kartlägga behov och förutsättningar för att skapa attraktiva ateljéer och verksamhetsytor.

Utredningsuppdraget kan sammanfattas i tre huvudfrågeställningar:

- Vilka behov och förutsättningar finns för att skapa attraktiva ateljéer och verksamhetsytor för etablerade konstnärer i Uppsala?
- Vilka behov och förutsättningar finns för att få nyutexaminerade konstnärer att bosätta sig och verka i Uppsala?
- Vilket behov finns av gästateljéer?

Tillvägagångssätt

För att kartlägga det aktuella behovet av ateljéer och projektateljéer skickades en enkät ut till alla professionella konstnärer och konsthantverkare i Uppsala kommun som är medlemmar i KRO/KIF² och/eller Uppsala konstnärsklubb. Även några icke anslutna konstnärer fick utskicket samt ett antal elever med anknytning till Uppsala som går konstutbildning.

För att ge en översikt av hur andra kommuner har hanterat stödet till konstnärer vad gäller ateljéer och gästateljéer har en genomgång gjorts av hur systemet ser ut i Gävle, Göteborg, Malmö, Norrköping, Stockholm, Umeå och Örebro.

Vidare sammanställdes några exempel på verksamheter som inkluderar både konstnärsateljéer och verksamhetsytor för KKN-företag.

En översiktlig genomgång av lämpliga områden i Uppsala kommun och lokaler för eventuella ateljéer och verksamhetsytor har också gjorts.

Bakgrund

Küllike Montgomery (MP) föreslog i en motion, väckt den 28 januari 2013, att kommunfullmäktige skulle uppdra åt kulturnämnden att undersöka möjligheten att ta fram ändamålsenliga lokaler för konstnärer, att ta fram ett antal förslag på ändamålsenliga lokaler ämnade för nyutexaminerade konstnärer samt att undersöka möjligheten att inrätta ett ekonomiskt ateljéstöd som kan sökas av

¹ Enligt Tillväxtverket räknas följande branschområden för närvarande in inom kulturella och kreativa näringar: arkitektur, dataspel, design och formgivning, film, foto, konst, kulturarv, litteratur, media och marknadskommunikation, mode, musik, måltid, scenkonst, slöjd och konsthantverk samt upplevelsebaserat lärande. Området kulturella och kreativa näringar kallas också för den kulturella och kreativa sektorn. I det senare begreppet inkluderas vanligen även verksamheter som inte är vinstdrivande företag, till exempel många kulturinstitutioner.

² Konstnärernas Riksorganisation, KRO/Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, KIF.

verksamma konstnärer. Denna motion resulterade i att kulturnämnden fick detta utredningsuppdrag av kommunfullmäktige.

Behovet av konstnärateljéer har utretts tidigare. Kommunstyrelsen gav 1999 kulturnämnden i uppdrag att utveckla strategier vad gällde konstnärateljéer med anledning av att de konstnärer som då hyrde lokaler i Nannaskolan och Balderskolan sades upp eftersom lokalerna i sitt dåvarande skick inte uppfyllde gällande brandföreskrifter. På uppdrag av kulturnämnden lade Bo Wirmark fram en utredning om en strategi för kommunens långsiktiga agerande vad gäller konstnärateljéer. Denna utredning resulterade i att kulturnämnden hos kommunstyrelsen hemställde att kommunstyrelsen skulle överväga att inrätta ett ateljéstöd och ett konstnärshus. Därefter följde, på uppdrag av kommunstyrelsen, en ny utredning kring lokalfrågorna som utfördes av Arosgruppen Arkitekter AB. Kommunstyrelsen konstaterade 2001 att Balderskolan hade förutsättningarna att mycket väl fungera som det kulturhus kulturnämnden föreslagit och att ett ateljéstöd kunde införas så snart de ekonomiska ramarna tillät. Innan ett slutgiltigt ställningstagande skedde överlämnade kommunstyrelsen frågan om kulturhus i Balderskolan för precisering vad gällde verksamhetsansvar och finansiering inför kommande budget samt frågan om ateljéstöd för precisering.

2002 fick utredaren Ewa Brodin i uppdrag från kulturnämnden att utreda de yrkesverksamma konstnärernas arbetssituation vad avser ateljéer/stöd samt förslag till Kulturhus Balder. I utredningen fördes enligt dåvarande kulturförvaltningen en bra diskussion kring frågorna men konkreta förslag saknades och utredningen behövde därför kompletteras. Hur frågan sedan hanterades framgår inte av handlingarna i ärendet men det kan konstateras att något resultat avseende införande av ateljéstöd eller inrättande av konstnärshus inte uppnåddes. Fokus riktades i stället mot Balderskolans användande för Uppsala Musikklassers lokalbehov. I dag har Raoul Wallenbergskolan sina lokaler i Balderskolan.

Behovet av ateljéer och ateljéstöd har lyfts fram i olika sammanhang även efter detta. I Uppsala kommuns kulturpolitiska program från 2005 står att "stipendier i form av ateljéer kan utvecklas som ett viktigt stöd till bildkonstnärer" och i den översyn av bidrag från kulturnämnden (KTN-2012-0609) som gjordes av dåvarande kulturkontoret på uppdrag av kulturnämnden lyftes behovet av att också göra en översyn av möjligheten att inrätta ett ateljéstöd som komplement till övriga stödformer på kulturområdet. I utredningen Nya rum för konsten pekas på behovet av projektateljéer i anslutning till ett utvecklat konstmuseum för tillfälliga projekt och residensverksamhet. Vid den dialog som hölls med representanter för Uppsalas konstliv vid seminariet om Uppsalas utveckling som konststad 2013 framhölls också behovet av funktionella ateljéer till överkomlig hyra med hjälp av subventioner, behovet av att öka Uppsalas attraktivitet för nyutexaminerade konstnärer och behovet av mötesplatser och möjligheter till nationella och internationella konstnärsutbyten.

Nulägesbeskrivning

I dag finns ingen möjlighet för konstnärer att söka stöd för subventionering av ateljéhyra från Uppsala kommun. Ateljéföreningar kan i vissa fall beviljas årligt verksamhetsstöd om de bedriver pedagogisk verksamhet riktad till allmänheten men detta bidrag är inte avsett för ateljéhyra. För 2015 har Kulturföreningen Haka med fem konstnärer som medlemmar beviljats detta stöd.

I Gottsunda kulturhus finns fem konstnärateljéer som hyrs av kommunen och som upplåts till Ateljéföreningen Konstjord utan kostnad under förutsättning att föreningen bedriver en utåtriktad och pedagogisk verksamhet i närområdet i samarbete med övriga aktörer i kulturhuset. Ansökan om ateljéplats görs direkt till föreningen som själva fattar beslut om medlemskap.

Uppsala konstnärsklubb har sina lokaler i Walmstedtska gården som består av Galleri 1, öppnat 1969 och Å-Huset, öppnat 2010. Där pågår utställnings-, mötes- och kursverksamhet men det finns också möjlighet att använda lokalerna för viss gemensam ateljéverksamhet. Till exempel finns grafikutrustning. Kulturförvaltningen har i uppdrag att undersöka möjligheterna att utveckla Walmstedtska gården till ett kulturkvarter. I detta ingår bland annat att titta närmare på Uppsala konstnärsklubbs önskemål att inreda vinden i Å-Huset för att öka den gemensamma verksamhetsytan och frigöra utställningsyta. Det blir dock inte fråga om individuella ateljéer.

Kulturplattformen Köttinspektionen är ett projekt som drivs sedan 2014 i samarbete mellan en konstnärsgrupp, en teatergrupp och ett danskompani. En av idéerna bakom projektet är att det ska vara möjligt att erbjuda t ex unga konstnärer residensverksamhet.

Studio Uppom har beviljats projektstöd 2015 av kulturnämnden för att inleda arbetet med att skapa en mötesplats och en plats att verka på för företag inom kulturella och kreativa näringar. Bland annat ska konstnärer kunna erbjudas ateljéer och olika former av företagsstöd. Inspirationskällor till projektet är bland annat Studio Mossutställningar i Stockholm och The Brewhouse i Göteborg. Troligtvis kommer projektet att hyra en lokal i Ulleråker vilket också medför att kulturen förs in tidigt i den planerade utvecklingen av detta område. Målet för projektet är att under 2015 kunna öppna lokaler för verkstäder och utställningar men också lokaler för evenemang och café. Finansieringsfrågan är dock inte löst ännu.

I kulturnämndens uppdragsplan för 2015 har man uppdragit åt kulturförvaltningen att undersöka möjligheterna till samarbeten kring residensverksamhet (inbjudan av konstnärer som är nationellt/internationellt verksamma att arbeta i Uppsala under en viss tid) samt att öka och utveckla även andra former av internationella och interkulturella utbyten inom konstområdet. Uppsala konstmuseum har tagit initiativ till ett seminarium i april månad kring hur Uppsala kommun skulle kunna utveckla residensverksamhet i samarbete med olika parter, bland andra Uppsala universitet, och på teman som hållbar utveckling. Här skulle även kommunens arbete med offentlig konst kunna spela in.

Undersökning

I uppdraget har ingått att undersöka efterfrågan på ateljéer och verksamhetsytor utifrån behoven hos professionellt verksamma konstnärer/konsthantverkare i kommunen och nytutexaminerade, ännu ej etablerade konstnärer, samt hur dessa grupper ser på behovet av gästateljéer för nationellt och internationellt utbyte.

För att kartlägga det aktuella behovet av ateljéer och projektateljéer skickades en enkät ut till alla professionella konstnärer och konsthantverkare i Uppsala kommun som är medlemmar i KRO/KIF och/eller Uppsala konstnärsklubb. Även några icke-anslutna konstnärer fick utskicket samt ett antal elever med anknytning till Uppsala som går konstutbildning. Av de sammanlagt 125 tillfrågade svarade 65 stycken på enkäten. Två av dessa var studerande. Svarspåminnelse gick ut en gång. Den totala svarsfrekvensen var alltså 52 procent, vilket bedöms som något lågt men godtagbart. Se bilaga 1. (Där anges att 67 svar inkom, men två av dessa var ej ifyllda och har därför räknats bort. Alla respondenter har inte svarat på alla frågor varför andelen svarande per fråga varierar.)

Av svaren framgår att 75 procent av respondenterna har ateljé idag. De som inte har ateljé uppger att anledningen till detta är att de inte har råd.

På frågan hur mycket man är beredd att betala per månad för ett långtidskontrakt på en ateljé svarade 45 procent 1 000 kr. 36 procent angav att de skulle vara möjligt att betala 2 000 kr medan 6 procent angav 3 000 kr. En svarande kunde tänka sig att betala 4 000 kr medan summor därutöver inte var tänkbare för någon.

Att ha en ateljé i centralt läge skulle vara intressant för 69 procent av de svarande. Uppsalas ytterområden som Gränby, Ulleråker och Ekeby är tänkbare platser att ha ateljé på för 64 procent. Att ha ateljé på landsbygden, som till exempel i Björklinge- och Vängeområdet tycker 6 procent skulle vara tänkbart.

Hela 58 procent av konstnärerna är intresserade av att kunna hyra en projektateljé tillfälligtvis. Det framgår att ateljén gärna får vara brett utrustad för bland annat måleri, skulptur, metallarbete, gjutning, slipning, keramik, grafik, foto och film, men det som är allra viktigast är stora oömma ytor samt arbetsbord/skrivbordsplats. Det är önskvärt att ateljén är lättåtkomlig med bil och har stora lastdörrar. De flesta har behov av att hyra en temporär ateljé i upp till tre månader. En konstnär menar att det vore bra med en övernattningsplats i den temporära ateljén.

Så många som 76 procent av konstnärerna ser fördelar med att ha ateljé i anslutning till andra kreativa yrkesgrupper. Förutom konstnärliga yrken som musiker, skådespelare, dansare nämns till exempel snickeri, ramverkstad, tryckeri, arkitekt, plåtslagare, sömnadsateljé, designer, landskapsarkitekt, spelutvecklare, forskare, trädgårdsmästare, ljusdesigner och smed.

Drygt hälften av konstnärerna arbetar ibland i olika utbytesprojekt, såväl nationella som internationella. Av dessa menar närmare hälften att det finns behov av att då kunna erbjuda gästateljé och övernattningsplats. Omfattningen av dessa behov varierar men de flesta anger att det kan vara aktuellt upp till sammanlagt en månad per år.

Under fältet för egna kommentarer framkommer önskemål om att ha flera ateljéer på samma plats, både mindre individuella, större gemensamma och gästateljéer, att lokalerna ska vara billiga, oömma, ljusa och gärna ligga i gamla industrilokaler, att det är mycket arbete med att etablera en ateljé och att hyreskontrakt därför bör vara långsiktiga, att mötesplatser för både kollegor och allmänhet och utställningsmöjligheter är viktiga och att behovet av ett ateljéstöd är mycket stort.

Kommentarer till undersökningen

Ateljéer för etablerade konstnärer verksamma i Uppsala

Bra lokaler till rimliga hyror är viktiga för att kommunen ska behålla och knyta till sig konstnärer. Behovet av ateljéer och var de är placerade ser naturligtvis olika ut beroende på konstnär och inriktning. I kartläggningen och vid samtal framgår dock att den egna ateljén kan vara ganska liten bara den är utrustad med bord, ljus och tillgång till Internet, förutsatt att det finns tillgång till gemensamma, större lokaler med plats för skapande och genomförande av projekt. Den egna ateljén behöver inte vara i toppskick utan en låg hyra är viktigast. Med en låg hyra menas här mellan 1 000 kr och 2 000 kr per månad.

Närhet till mötesplatser och café är viktigt för många eftersom konstnärsyrket på många sätt är ensamt. Gärna också närhet till andra yrkesgrupper inom angränsande områden. Likaså finns behovet av utställningslokaler. Flera konstnärer efterlyser hjälp med förmedling av ateljélokaler.

För att en projektateljé ska fungera är det viktigt att den har utrustning för bred verksamhet. En projektateljé behöver ha bra utvändiga lastmöjligheter, stora dörrar, rejäla oömma ytor och ordentlig utrustning.

Nyutexaminerade

Eftersom svarsunderlaget från konststuderande i enkäten var så lågt skulle denna grups behov behöva undersökas ytterligare. Erfarenheter från andra kommuner visar att för återflyttning av unga konstnärer som efter avslutade konststudier ska etablera sig behövs det bra och billiga lokaler samt ett gott konstklimat där konstnärer ses som en resurs.

Gästateljéer/residensverksamhet

Ett dynamiskt konstliv behöver impulser utifrån och möjligheter att möta andra regioners och länders konstliv, bland annat genom utökade kontakter både nationellt och internationellt. Att tillskapa en gästateljé och utveckla förutsättningar för att ta emot en "artist in residence", det vill säga en konstnär arbetande på plats under en viss tid, skulle kunna vara mycket utvecklande för Uppsalas konstliv. Paralleller kan dras till både den betydelse Uppsalas fristadsförfattare haft för stadens kulturliv samt till gästforskarens bidrag till universitetens utveckling. Ett residens bör vara kontinuerligt och ha en långsiktig finansiering. Det behöver också bli känt för att locka bra konstnärer.

Andra kommuners hantering av ateljéfrågan

I utredningen ingår en undersökning av hur andra kommuner har löst frågan om stöd till konstnärer vad gäller ateljéfrågan och hur det ser ut med tillgången till gästateljéer och internationella utbyten. Kontakt har tagits med företrädare för kulturförvaltningarna eller motsvarande i Gävle, Göteborg, Malmö, Norrköping, Stockholm, Umeå och Örebro och nedan sammanfattas förhållandena i respektive kommun.

Gävle

I Gävle finns nio individuella kommunala ateljéer och en kollektivverkstad, som sköts av ateljéföreningen Gaffel. Kommunen hyr lokalerna i Industrihuset Vävaren, som sedan hyrs ut till konstnärerna som kan söka ateljéstöd för hyran. Ateljéföreningen Gaffel och Gävle Konstcentrum, som är en del av Gävle kommun, beslutar tillsammans om vem som får hyra. Kommunens hyreskostnad är 408 000 kronor plus el för 67 000 kronor. Hyresintäkterna uppgår till 224 000 kronor.

Kollektivverkstaden innehåller en mindre korttidsateljé för jobb som inte smutsar ner och en projektateljé med lastgång och som är uppdelad i två delar. Den ena delen innehåller maskiner: travers, kompressor, rökutsug, bronsgjutningsutrustning, bandsåg, justersåg, el- och handverktyg. Den andra delen kan användas för till exempel kurser och har en annan typ av utrustning: fotosättare, belysningsbord och lampa, tryckbord, screenramar, textilbord, våtrum för ramtvätt, varmmangel och ångfix samt ljuskopieringsbord. Att hyra verkstaden kostar 20 kronor/timme, 80 kronor/dag och 400 kronor/vecka.

Ateljéföreningen Gaffel har gemensamt kök och samlingsrum med datorer, skrivare, scanner och kopiator. Det finns även en ljudstudio och utrustning som digitalkamera, blyxt, ljusutrustning och projektorer. De flesta av de större investeringarna har gjorts med hjälp av kollektivverkstadsbidrag från Kulturrådet.

Gävle har även ett ateljéstöd som sammanlagt uppgår till max 320 000 kronor per år. En referensgrupp (där Konstcentrum, KRO och Ateljéföreningen Gaffel har en ledamot vardera) bereder ansökningarna och Gävle Konstcentrum handlägger. Stödet gäller tre år och storleken baseras på ateljéhyran enligt beräkningsmodellen (antal kvadratmeter \times 350 - 6000 kronor) \times 0,75 = stöd; max 11 625 kronor per år för de med ateljéer i anslutning till bostaden. För de med hyrda ateljéer gäller beräkningsmodellen (hyra - 6000 kronor) \times 0,75 = stöd; max 15 500 kronor per år. Konstnärrens egenkostnad är alltid minst 6 000 kronor och maximalt stöd är 11 625 kronor respektive 15 500 kronor per år.

Syftet med att Gävle kommun införde ateljéstödet på 1990-talet var att det skulle bidra till en professionalisering av konstlivet genom att skapa förutsättningar för konstnärer att satsa fullt ut på sin konst. De behov man ser idag är att det nuvarande stödet skulle behöva kompletteras med fria pengar att söka för kostnadskrävande projekt av hög konstnärlig kvalitet.

Gävle har inga gästateljéer och inget regelrätt internationellt utbyte.

Göteborg

I Göteborg finns inga kommunala ateljéer, men kommunen ger verksamhetsstöd till kulturhuset Konstepidemin där 132 yrkesverksamma utövare inom olika konstnärliga discipliner hyr lokaler. Konstepidemin hyr lokalerna från fastighetskontoret, Göteborgs stad. Verksamhetsstödet på 1 700 000 kronor går till största delen till publik verksamhet för barn och unga, galleri, program kring samarbetet

med laspis³ med mera. 400 000 kronor går till de 132 ateljéhyresgästerna (konstnärerna) för hjälp med driftskostnader. I övrigt söker varje konstnär ateljéstöd från Göteborgs Stad. Syftet med stödet är att förbättra villkoren för yrkesverksamma konstnärer i Göteborg och på så sätt bidra till att utveckla stadens professionella kulturliv.

Varje år fastställs en budget för ateljéstöd vilken uppgår till cirka 2,7–2,8 miljoner kronor varje år. Samtliga stödberättigade konstnärer får ett enhetligt stöd, det vill säga att budgeten för ateljéstöd delas lika mellan konstnärerna. Tillkommer eller minskar antalet behöriga konstnärer regleras stödet för var och en för att rymmas inom budget. Årshyran för ateljé skall uppgå till minst 12 000 kronor och stödet uppgår i nuläget till 8 000 kronor per konstnär och år. Runt 350 konstnärer får stödet. Beslut fattas av en referensgrupp bestående av personal på kulturförvaltningen och externa sakkunniga. Stödet gäller tre år.

Från kulturförvaltningen i Göteborgs Stad uppger man att en nackdel med ateljéstödet är att riktlinjerna kan upplevas som luddiga, vilket medför kritik från konstnärer som inte fått stöd. Särskilt gäller det riktlinjerna om vilka utställningar som räknas som meriterande. Det är svårt att definiera vad en ”seriös utställningslokal” är. Konstnärer som arbetar performativt, i kollektiva processer eller i andra rum än utställningslokaler kan falla utanför kriterierna. Handläggare på förvaltningen har en utsatt position. Att stödet gäller för tre år i taget är positivt. För individuella konstnärer kan det bli svårt när konstnären inte längre uppfyller kriterierna och därmed inte kan beviljas stöd.

Till Göteborg bjuds varje år två konstnärer från utlandet in genom laspis. Konstpedemin är värdar och ateljé med bostad ingår. laspis bekostar resor och ett stipendium på 15 000 kronor per månad för tre månaders ateljétid. laspis samarbetar i Göteborg med Konstpedemin, Akademin Valand Göteborgs universitet, Göteborgs konsthall, Göteborgs konstmuseum, Röda Sten konsthall, Röhsska museet, Galleri Box, Galleri 54 och ICIA, Institute for Contemporary Ideas and Art.

Malmö

Malmö har inga kommunala ateljéer. Kommunen stödjer fyra kollektivverkstäder för grafik, textil, media och monumental konst genom hyreskostnader på 1 725 000 kronor

I Malmö finns ett fast ateljéstipendium à 18 000 kr för två år (9 000 kronor per år) och kommunen delar ut maximalt 60 stipendier om året, till en sammanlagd summa av 1 080 000 kronor. En referensgrupp utsedd av kulturnämnden deltar vid bedömning av stipendiaterna och kulturnämnden beslutar. Förtur ges till nyutbildade konstnärer, de bedöms i förhållande till en konstnärlig aktivitet som anses rimlig för en nyutbildad. Eftersom stödet är i form av ett stipendium måste man – av skattemässiga skäl – ha ett karensår efter två år, därefter kan en konstnär söka stipendiet igen.

Fördelar med ateljéstödet är att ansökningstiden ligger rätt i tiden på året för de som går ut konstutbildningar på våren och söker ateljé till hösten. Man upplever också att det är bra med många stipendier på rimlig nivå i stället för färre och större stipendier.

I Malmö finns det ett residensprogram via laspis som bekostar resor och stipendium på 15 000 kronor per månad för två konstnärer från utlandet. Vistelsernas längd varierar. laspis samarbetar här med Moderna Museet Malmö, Malmö Konstmuseum, Malmö Konsthall, Form Design Center, Malmö

³ laspis är Konstnärsnämndens internationella program för yrkesverksamma utövare inom bildkonst, design, konsthantverk och arkitektur. Deras uppdrag är att utveckla kontakter mellan konstnärer i Sverige och aktörer på den internationella arenan för att bidra till konstnärlig fördjupning och förbättrade arbetsvillkor.

Iaspis har nio gästateljéer i Stockholm som fördelas genom stipendier. Två av ateljéerna är vikta för nyutbildade konstnärer. Konstnärer verksamma i Sverige kan ansöka om ateljéplats i sex månader. Utländska konstnärer bjuds in av Iaspis genom rekommendationer. Stipendiet inkluderar en ateljé, uppehälle och resekostnader. Beslut om vilka konstnärer som ska bjudas in tas av Bildkonstnärnsfondens delegation för Iaspis. Iaspis bjuder även in internationella curatorer och kritiker som ges möjlighet att vistas en tid inom ateljéprogrammet i Stockholm för att lära känna svenskt konstliv och delta i de publika aktiviteterna.

Nordiska konstnärsförbundet, svenska sektionen (NKF), har en gästateljé i Stockholm. Vem den upplåts till bestäms av medlems- och partnerorganisationerna. Ibland upplåter man ateljén till institutioner, så kallade andrahandsresidens. Bonniers konsthall har till exempel nyttjat gästateljén under en månads tid när man haft en inbjuden gästkonstnär.

Umeå

I Umeå finns inga kommunala ateljéer. Kommunen ger hyresbidrag på 530 tkr till sex ateljéföreningar och kollektivverkstäder med sammanlagt cirka 30 ateljéer. Här finns inga enskilda ateljéstöd. I nya Kulturhuset Väven finns en projektateljé. Konstnärer hyr in sig via den förening som driver verksamheten. Kommunen ger stöd till Kulturhuset Väven.

Projektateljén i Kulturhuset Väven används även av de internationella konstnärer som kommer via Iaspis. Två internationella konstnärer bjuds in för 1–3 månaders residens. Iaspis betalar resa och arvode (15 000 kr/mån). Iaspis Umeå betalar boende, föreläsningar och omringkostnader genom ett samarbete mellan Bildmuseet, kommunen, Konsthögskolan, Museum Anna Nordlander, Verkligheten och Vita Kuben.

Örebro

I Örebro finns inga kommunala ateljéer eller gästateljéer. Kulturföreningsbidrag delas ut till två länsföreningar som driver kollektivverkstäder. Kommunen delar ut ett ateljéstöd på 303 000 kronor. Pengarna fördelas av en förening, som också beslutar om vem som får det ettåriga stödet. 28 konstnärer fick stödet 2014. Stödet beräknas enligt modellen $(kvm \times 350 - 6\,000 \text{ kronor}) \times 0,75 = \text{stöd}$ (max 15 500 kronor per år) för dem med ateljéer i anslutning till bostaden. För dem med förhyrda ateljéer gäller beräkningsmodellen $(hyra - 6\,000 \text{ kronor}) \times 0,75 = \text{stöd}$ (max 15 500 kronor). Konstnärrens egenkostnad är alltid 6 000 kronor. 75 procent av resterande hyra utgörs av ett stöd på maximalt 15 500 kronor per år.

Kriterier och regler för ateljéstöd

Alla kommuner med ateljéstöd har i stort sett samma kriterier för stödet: den sökande ska vara folkbokförd i kommunen, vara yrkesverksam och ha relevant högskoleutbildning. Yrkesverksamheten bedöms utifrån utställningar i seriösa utställningslokaler, stipendier och/eller offentliga uppdrag. I Stockholm måste till exempel den sökande:

- vara högskoleutbildad inom ett konstnärligt yrke inom något av områdena måleri, skulptur, foto, textil, grafik, metall, keramik och glas (den som saknar godkänd högskoleutbildning kan få dispens om man kan redovisa omfattande yrkesmeriter).
- vara mantalsskriven i Stockholms kommun.

- ha kvalificerad och dokumenterad yrkesverksamhet från de senaste tre åren (som yrkesmeriter räknas utställningar, konstprojekt, offentliga uppdrag och stipendier, med mera, där urvalet har gjorts av sakkunnig inom bild- och formområdet).
- ha en ateljé i Stockholms stad eller i en kranskommun till staden.
- ha en ateljéhyra på minst 1 200 kr i månaden.

Regler för ateljéstöd är också ungefär desamma i de aktuella kommunerna. Allmänt gäller att lokalen ska vara förhyrd och endast användas till ateljé. Om lokalen delas med en annan konstnär söks stödet för respektive del. För ateljé i anslutning till hemmet gäller att lokalen måste vara tydligt avskild och inte kunna användas som bostad. Denna möjlighet finns dock inte i alla kommuner.

Enligt inkomstskattelagen 29 kap. 5§ skall ett näringsbidrag tas upp om det används för en utgift som skall dras av omedelbart. Detta betyder att en konstnär som bedriver näringsverksamhet har rätt till avdrag för hyra av ateljé. Av detta följer att om man erhåller bidrag (ej stipendium) för en ateljé så blir detta bidrag skattepliktigt i den bedrivna verksamheten.

Residens

Residenssystemen i de olika kommunerna bygger på samarbeten med verksamma institutioner. De kommuner som har gästateljéer samarbetar med laspis. Det ser olika ut i kommunerna när det gäller om konstnärerna kan ansöka om residens eller om de bjuds in. I båda fallen är det en grupp bestående av institutioner och frilansande kuratorer som gör urvalet. Andrahandsresidens förekommer ibland, det vill säga att en konstinstitution får tillgång till lokalerna för en period då de bjuder in konstnär. Ett residensprogram kan kräva motprestationer. I Norrköping söker till exempel konstnärerna med ett projekt som sedan görs publikt. Ett visningsrum krävs då. Ett krav kan vara att konstnärerna ska interagera med det lokala kulturlivet genom seminarier med mera.

Exempel på nyskapande projekt och stadsutveckling

Hallarna

I Norrköping finns sedan våren 2014 ett kultur- och kreatörskvarter – Hallarna, med 17 kontor och ateljéer. Dessutom en större ateljé med utrustning som stafflier, bockar, 3D-skrivare och screentryckeri för gemensamt bruk, ett så kallat makerspace. Ett makerspace är en kreativ mötesplats där människor ska kunna skapa, samarbeta eller bolla idéer runt egna eller andras projekt. Det kan handla om allt från digital konst och 3D-printing till klädtillverkning. Makerrörelsen kretsar främst kring nyfikenhet och nyskapande: att tillsammans skapa sådant som inte vore möjligt med de resurser och den kunskap som finns hos den enskilde individen. Förutom de permanenta hyresgästerna, kan kreatörer, företag eller grupper använda ateljén. Den kan hyras upp till en månad. Hallarnas ateljéer drivs av den ideella föreningen Kulturkammaren där Studieförbundet, Östgötateatern och flera små kulturgrupper ingår. Hyran är 1 635 kronor per kvadratmeter och år. Det minsta rummet på 11 kvm kostar 1 500 kronor i månaden. Det finns inga korttidskontrakt. Kulturkammaren samarbetar också med Norrköpings Science Park, Näringslivskontoret, Nyföretagarcentrum, med flera, för att stödja företagen och de kan erbjuda workshops och seminarier omkring kreativt företagande.

Studio Mossutställningar

Studio Mossutställningar driver ateljéverksamhet i SVT Dramas tidigare lokaler i Värtahamnen i Stockholm. Hyresgästerna är en blandning av olika konstnärer och kreatörer. Lokalerna ger förutsättningar för ett tvärdisciplinärt arbete; utöver lokaler för enskilda kontor och ateljéer (både stora och små) finns även gemensamma ytor som kan användas för produktion, reflektion och publik verksamhet. Tanken är att de olika hyresgästerna ska dela med sig av sin kreativitet i ett program som kallas "samarbetsprogrammet," för att uppmuntra konstnärer att arbeta över disciplingränserna med att stödja varandras metoder och praxis. Samarbetsprogrammet leds av två curatörer. Studio Mossutställningars vision är att de på sikt ska bli "en plats som blandar ett stort spektrum aktörer från samhället, en plats som krokar olika bakgrunder och förhållningssätt till världen, vår samtid och horisonten för vår framtid". Studio Mossutställningar stöds av Stockholm stads kulturförvaltning, Kulturbryggan och Kulturrådet.

Art Lab Gnesta

Art Lab Gnesta är en plats för experimentella kopplingar mellan konst och samhälle. I ett gammalt bryggeri i det sörmländska stationssamhället Gnesta finns ateljéer, verkstäder, konsthall, målarvägg och projektrum. Art Lab Gnesta arbetar kring frågor om relationer mellan konsten och konstnärerna, lokalsamhället, skolor, konstinstitutioner och andra som arbetar med konst- eller samhällsfrågor – både lokalt, nationellt och internationellt. Art Lab Gnesta har ett ateljéprogram dit konstnärer bjuds in för att utforska och utveckla idéer kring samtid och framtid. I Art Lab Gnestas utställningsprogram gestaltas de olika frågeställningar man arbetar kring och de gästade konstnärernas arbete. Verksamheten resulterar i publikationer, utställningar, workshops, samtal och olika evenemang som äger rum både i huset, i det offentliga rummet och hos samarbetspartners. Art Lab Gnesta är ett självorganiserat initiativ grundat 2010 som drivs av Föreningen Art Lab Gnesta med en styrelse som består av bland annat konstnärer, curatörer och arkitekter. Föreningen får stöd av Gnesta kommun, Landstinget Sörmland, Kulturrådet, BUS/KUN, Leader Inlandet, Allmänna arvsfonden, Konstfrämjandet, Helge Ax:son Johnson, Kulturkontakt Nord och Stiftelsen Karl Schultz-Köln och Marita Mörck-Schultz.

Kødbyen

Kødbyen är namnet på slakterihusområdet i centrala Köpenhamn. Under senare år har området utvecklats till ett kreativt kluster av ateljéer, gallerier, restauranger och klubbar som existerar sida vid sida med den fortsatt verksamma slakteriindustrin.

Konstnärers ekonomiska situation

Konstnärers arbetssituation är många gånger speciell. Få konstnärer har fasta anställningar, många frilansar och de har ofta många olika uppdragsgivare. Nio av tio konstnärer inom alla konstområden beräknas vara frilansande med ofta mycket korta anställningar eller uppdrag enligt Konstnärsnämnden. Trygghets- och skattesystemet är oftast skapat för arbetstagare med fast anställning och en arbetsgivare. Frilansade konstnärer är i många fall liksom andra egenföretagare utlämnade åt att själva finansiera till exempel sina försäkringar och eventuellt pensionssparande.

I den rikstäckande rapporten Utsikt från ateljéerna 2014, gjord av KRO/KIF ges en översikt över utvecklingen av de professionella konstnärernas och konstthantverkarnas löne- och arbetssituation jämfört med 2011. Undersökningen bygger på enkätsvar av 2 478 professionella konstnärer och konstthantverkare i hela landet. Den "typiske" konstnären och konstthantverkaren är en så kallad kombinator som driver ett eget företag för sin konstnärliga verksamhet och arbetar extra som anställd/vikarie/projektanställd för att klara sin ekonomi. I översikten konstateras att:

Inkomsterna sjunker för konstnärer. Både 2011 och 2014 uppger 64 procent av konstnärerna att deras månadsinkomster är 13 300 kronor eller mindre trots att många har en lång akademisk utbildning. Värdet har urholkats med cirka fem procent på grund av inflation.

Inkomstskillnaderna ökar mellan män och kvinnor. År 2011 uppgav 66 procent av kvinnorna och 61 procent av männen att månadsinkomsten var lägre än 13 300 kronor. Tre år senare var motsvarande siffror 67 respektive 58 procent.

Arbetstiden ägnas mindre åt konstnärlig verksamhet. 2014 ägnade 35 procent av konstnärerna mer än 75 procent av sin arbetstid åt den konstnärliga verksamheten. År 2011 var motsvarande siffra 44 procent.

Mindre inkomster kommer från den konstnärliga verksamheten. För 21,6 procent av konstnärerna står den konstnärliga verksamheten för 75 procent eller mer av den totala inkomsten år 2014. I 2011 års enkät var motsvarande siffra 26,4 procent.

Möjliga lokaler/områden i Uppsala kommun

I utredningsuppdraget ingår att ge förslag på hur attraktiva ateljéer eller verksamhetsytor kan skapas i kommunen.

Ur svaren på enkäten som skickades ut till konstnärer i kommunen framgår att ateljéer eller projektateljé på landsbygden inte är så intressant. I stället ser man gärna lokaler inhysta i en före detta industrilokal i centrum eller i stadens ytterområden. Industrilokaler har fördelen att de är lätta att köra fram till, har bra lastningsutrymmen, högt i tak och så vidare. Dessutom är det inte så känsliga eller "tjusiga" och tål därmed konstnärligt arbete. I såväl kommunens egen enkät som i KRO:s framgår att konstnärer har låg inkomst och därmed inte kan lägga så mycket pengar på hyra av ateljé. Därför är det också viktigt att titta på billigare lösningar och enklare lokaler.

Det framkommer att det är en fördel om man kan samla ateljéerna i ett kluster. Inte nödvändigtvis i samma hus, men i byggnader intill varandra. Det skulle bli mer lättjobbat med till exempel material, utrustning och kontakter för konstnärerna.

Utifrån ett stadsutvecklingsperspektiv kan det också vara önskvärt att samla verksamheter i kluster för att skapa levande och kreativa stråk som inbjuder till olika men närliggande kultur- och näringsverksamhet. Likaså att kunna erbjuda olika former av kulturverksamhet i nybyggda områden.

Att ge förslag på specifika lediga lokaler lämpade för ateljéer är i nuläget inte möjligt eftersom utbudet snabbt skiftar. Det finns heller ingen samlad överblick av lokalsituationen i Uppsala att tillgå. I stället ges här exempel på tänkbara områden. Några skulle kunna vara tillgängliga ganska omgående, andra eventuellt på sikt beroende på övrig stadsutveckling. Det finns också många olika intressenter i sammanhanget som är betydligt kapitalstarkare än kultursektorn. Få lokaler står i dag tomma så dessa scenarier måste i så fall komma till stånd på politisk väg. Rent generellt kan konstateras att lokalhyrorna i centrala staden är högre än i ytterområdena.

Centrala områden

I Uppsala finns flera industrilokaler och liknande i anslutning till centrala staden där det skulle vara möjligt att skapa urbana konst- och kulturstråk. I anslutning till Industristaden ligger Köttinspektionen på Strandbodgatan som förutom den kulturplattformsverksamhet den rymmer idag innehåller några tomma lokaler. I närheten längs Kungsgatan finns till exempel UL:s bussgarage med tillhörande träningslokal som skulle kunna användas framöver, om nuvarande verksamheter flyttar till andra lokaler. Kvarteret Hugin ska omvandlas och fler bostäder ska byggas så här finns önskemål om att inrymma en kulturell mötesplats för att öka attraktiviteten i denna stadsdel. Kanske skulle det vara möjligt att förlägga ett kulturhus/kreativt centrum med tillgång till en gemensam ateljé här också. Mot slutet av Östra Ågatan ligger flera intressanta industrilokaler som kan komma att bli tomma.

Svandammsområdet ska utvecklas och också här kan det finnas möjlighet att utveckla konst- och kulturverksamhet. När Landstinget flyttar till sina nya lokaler vid Stationsgatan skulle deras nuvarande lokaler på Slottsgränd kunna vara intressanta för kulturverksamhet där även ateljéer skulle kunna rymmas. I området finns också Reginateatern, Grand och Slottsbiografen vilket sammantaget skulle skapa ett nytt, trivsamt präglat kulturområde.

En fin sammanhållen miljö finns längs Bergsbrunnagatan. Ett stort antal småindustrier huserar i enkla byggnader som vid avflytt skulle kunna omvandlas till attraktiva ateljéer och kreativa kontor. Här har till exempel redan två fotografer etablerat en studio i en tidigare fabriksbyggnad. Längs Bergsbrunnagatan skulle kunna skapas en kulturby inspirerad av The Meatpacking District i New

York och Kødthbyen i Köpenhamn med Nylunds pianofabrik som samlingspunkt. I pianofabriken skulle kunna inrättas scen, showroom, filmrum mm som konstnärer skulle kunna använda för publikarbete. I närheten ligger även Bolandskolan som har stora verkstadslokaler som eventuellt inte används fullt ut.

En skola som står tom är Brantingskolan. Efter sanering och enkel renovering kunde den kunna fungera som en bra ateljébyggnad. Övriga skolor som ska flytta eller läggas ned skulle också vara intressanta som ateljélokaler.

Ytterområden

Även i Librobäck finns flera småindustrier och företag vars byggnader skulle vara lämpliga som ateljéer. I den gamla bilhallen där skulle det kunna rymmas en utställningshall och projektateljé med individuella ateljéer i anslutning. Vattenfalls gamla transformatorstation med omkringliggande byggnader som idag står tomma är också intressanta.

I Ekeby bruk finns redan flera ateljéer. Ekeby bruk har ett bra och lättillgängligt läge och här finns en hel del större lokaler som eventuellt kan vara tillgängliga.

I Ulleråker finns flera stora byggnader med potential beroende på vad som kommer att rivas och vad som lämnas kvar vid utvecklingen av området. Några av byggnaderna skulle passa mycket bra att inreda mindre ateljéer i. I nuläget finns långt framskridna planer på att etablera det tidigare nämnda projektet Studio Uppom där.

Utvecklingen av Rosendalsområdet pågår och i nuläget skulle det vara möjligt att planera in lokaler för kulturverksamhet som till exempel ateljéer. Detta gäller även övriga delar av södra staden och flera andra expansiva områden i Uppsala. Dessa beslut behöver i så fall tas omgående.

Slutkommentar

Ett starkt och fritt kulturliv med mångfald och kvalitet är en av grundpelarna i ett demokratiskt samhälle. Kärnan i konstlivet är de professionella kulturskaparna. En fungerande kulturell infrastruktur ger kulturskapare möjlighet att fördjupa och utveckla sitt eget skapande. Detta är avgörande för ett långsiktigt, hållbart och dynamiskt kulturliv. Det bidrar till att göra Uppsala till en attraktiv plats att leva, verka och bo på.

Vikten av att konstnärer bor och verkar i Uppsala kommun är långt större än det kulturutbud de genererar. Konstnärerna bidrar på många olika plan till ett kreativt och attraktivt samhälle. Därför är det också viktigt att Uppsala är en attraktiv kommun för konstnärer där det finns hållbara förutsättningar för de professionella kulturskaparnas konstnärliga arbete.

Utredningsuppdraget består av tre huvudfrågeställningar:

- Vilka behov och förutsättningar finns för att skapa attraktiva ateljéer och verksamhetsytor för etablerade konstnärer i Uppsala?
- Vilka behov och förutsättningar finns för att få nyutexaminerade konstnärer att bosätta sig och verka i Uppsala?
- Vilket behov finns av gästateljéer?

Ett fortsatt arbete med förbättringar inom alla tre områdena utgör viktiga delar i Uppsalas fortsatta utveckling till en attraktiv konststad med ett gott konstklimat där konstnärer ses som en resurs.

Utvecklingsbehov

Ateljéer för etablerade konstnärer verksamma i Uppsala

Utifrån arbetsvillkoren för konstnärer kan konstateras att behovet av offentligt stöd i olika former är stort. För att kunna utöva sitt yrke och utvecklas behöver konstnärer ändamålsenliga lokaler till en överkomlig kostnad. Bra lokaler till rimliga hyror är alltså viktiga för att kommunen ska behålla och knyta till sig konstnärer.

För att fler konstnärer ska få tillgång till ändamålsenliga ateljéer och verksamhetsytor till överkomlig hyra skulle olika insatser behövas, både för att reservera ytor, iordningställa dem så att de fungerar som ateljéer och upplåta dem till en för yrkesgruppen rimlig kostnad.

Den individuella ateljén kan vara ganska liten om det finns tillgång till gemensamma, större lokaler med plats för skapande och genomförande av projekt. Närhet till mötesplatser och café är viktigt för många eftersom konstnärsyrket på många sätt är ensamt. Gärna också närhet till andra yrkesgrupper inom angränsande områden. Likaså finns behovet av utställningslokaler samt hjälp med förmedling av ateljélokaler.

Möjligheterna att utveckla ett kluster av mindre ateljéer och större gemensamma arbetsytor för både konstnärer och andra yrkesgrupper inom den kreativa sektorn skulle det vara intressant att undersöka vidare, med fokus på vilka synergieffekter detta skulle kunna ge – gärna tillsammans med landstinget, Uppsala universitet och andra berörda förvaltningar inom Uppsala kommun med utgångspunkt från tidigare erfarenheter av arbete med KKN och inkubatorsverksamhet. Uppsala har många framgångsrika företag inom den kreativa sektorn där det skulle kunna vara en tillgång för alla parter att få ökade kontaktytor och kunna generera fler arbetstillfällen. Att utveckla stödet till det påbörjade projektet Studio Uppom anknyter till detta.

Även kopplingen mellan ateljéer och kulturhus skulle kunna vara intressant att titta vidare på. Kanske också i kombination med en gästateljé för nationella/internationella utbyten och residens. Likaså den typ av verksamhet som föreningar som Uppsala Makerspace vill utveckla skulle kunna tillföra mervärden i sammanhanget. Här kan förslagsvis erfarenheterna från till exempel Hallarna i Norrköping där man kombinerat kulturhus och ateljéer för konstnärer och andra verksamma inom de kreativa näringarna, Studio Mossutställningar i Stockholm, Art Lab Gnesta i Gnesta och Kødbyen i Köpenhamn studeras närmare.

Ett ateljéstöd skulle förbättra arbetssituationen för Uppsalas konstnärer, framförallt för dem som redan har tillgång till en ateljé.

Utifrån ett stadsutvecklingsperspektiv är det angeläget att det finns ett levande kulturliv som bidrar till en dynamisk och attraktiv kommun. I innerstaden behöver tillgången till icke-kommersiella ytor och mötesplatser öka för att hålla stadskärnan levande och bidra till 24-timmarsstaden. I och med befolkningsökningen och att staden förtätas ökar behoven av samlings- och kulturlokaler i både befintliga och nya områden i hela kommunen. I sammanhanget bör resultatet av stadsbyggnadsförvaltningens pågående arbete med att ta fram en innerstadsstrategi vägas in samt den fortsatta utvecklingen av den kulturella infrastrukturen för Ulleråkerområdet, Rosendalsområdet och liknande stora utvecklingsområden. Likaså hur det fortsatta uppdraget att utveckla Uppsala konstmuseum kommer att se ut.

Nyutexaminerade konstnärer

För att Uppsala ska attrahera nyutbildade konstnärer att etablera sig i kommunen, både för att öka dynamiken och säkra återväxten inom konstområdet, är tillgången till bra och billiga ateljéer, arbetstillfällen, utställningsmöjligheter, offentliga uppdrag och olika stödformer av stor betydelse. En början skulle kunna vara att inrätta ett ateljéstipendium som kunde sökas av avgångselever från de högre konstutbildningarna.

Gästateljéer/residensverksamhet

Frågan om gästateljéer och residens hänger nära samman och det finns flera olika modeller för detta. Att skapa en gästateljé och utveckla förutsättningar för att ta emot en "artist in residence", det vill säga en konstnär arbetande på plats under en viss tid, skulle kunna vara mycket utvecklande för Uppsalas konstliv. Ett residens bör vara kontinuerligt och ha en långsiktig finansiering. Det behöver också bli känt för att locka bra konstnärer.

Det seminarium som Uppsala konstmuseum tagit initiativ till i april 2015 kommer att utgöra startskottet för det fortsatta utredningsuppdraget som utpekats i kulturnämndens uppdragsplan. Ett residenssamarbete mellan Uppsala konstmuseum med en internationell konstnär som till exempel utgår från den spjutspetsforskning som finns vid Uppsala universitet och som kopplas till kommunens policy för hållbar utveckling och som utmynnar i en offentlig konstnärlig gestaltning skulle vara intressant också ur ett stadsutvecklingsperspektiv.

Att skapa en gästateljé med tillhörande enkelt boende för både residensverksamhet och andra nationella och internationella utbyten och samarbeten skulle även stärka det arbete som redan pågår bland uppsalakonstnärerna. Flera uppsalakonstnärer bedriver ett aktivt och spännande internationellt arbete och skulle ha stor nytta av en gästateljé, gärna med övernattningsmöjligheter. Likaså skulle den av kommunen planerade utvecklingen av samarbetet med våra vänorter på konst- och kulturområdet kunna dra nytta av en sådan ateljé.

Oavsett vilka satsningar och prioriteringar Uppsala kommun väljer att göra för att fortsätta utveckla konstlivet så bör arbetsgrupper med representanter för de olika intressenterna tillsättas när det sedan gäller att ta fram förslag till genomförande för att nå bästa resultat.

Bakgrundsmaterial

Handbok för ateljéstöd – En praktisk guide för dig som vill söka eller redan har beviljats ateljéstöd, Göteborgs Stad

<http://goteborg.se/wps/portal/invanare/kultur-o-fritid/bidrag-stipendier/kulturstod-stipendier/ateljestod/lut/p/t>

Utsikt från ateljéerna 2014, Rapport om svenska konstnärer och konsthantverkares inkomst, KRO/KIF
http://www.kro.se/sites/default/files/Stora_konstnarsenkaten_maj_2014_Utsikt_fran_ateljeerna.pdf

Utvecklingsspår för arbetet med besöksnäringen och kulturella och kreativa näringar, Landstinget Uppsala län 2014

Utvärdering av ateljéstipendier för konstnärer i Malmö 2008–2011, gjord av Kulturstödet, Kulturförvaltningen Malmö kommun
<http://malmo.se/download/18.30ef14131fc0b876780001244/1383646386018/Utv%C3%A4rdering-ateljestipendier2008-2011.pdf>

Webbplatser

KRO
www.kro.se

Konstnärsnämnden
www.konstnarsnamnden.se

Art Lab Gnesta
www.artlabgnesta.se

Hallarna, Norrköping
www.hallarna.org

Studio Mossutställningar, Stockholm
www.mossutstallningar.com

Intervjuer

Gävle: Carl Bergström, intendent med ansvar för offentlig konst, Gävle Konstcentrum

Göteborg: Eliana Ivarsdotter Haddad, utredare konst och konsthantverk, Göteborgs Stad, Barbro Östlund och Maria Olofsson, Konstepidemin

Malmö: Orrit Stahlénus, kultursekreterare konst & design, Malmö stad

Norrköping: Kathleen Ginyard, kultursekreterare, Hannah Gruffman, kultursekreterare, Norrköpings kommun, Susanne Ewerlöf, Norrköping AIR

Stockholm: Nadja Carolina Åhlström, handläggare Kultur och fritid, Stockholms stad

Umeå: Moa Krestensen, vik. konstantendent, Umeå kommun, Helena Wikström, Iaspis-ansvarig Umeå

Örebro: Janne Rindar, handläggare kultur- och fritidsförvaltningen, Örebro kommun

Bilagor

Enkät riktad till professionellt verksamma konstnärer och konsthantverkare i Uppsala kommun

Enkät riktad till professionellt verksamma konstnärer och konsthantverkare i Uppsala kommun

Här kan du studera utfall av svar från ovanstående enkät

Totalt antal svar (utan begränsningar)= 67

Begränsande parametrar

Antal svar med begränsande parametrar= 67

AnvändarID Samtliga

Fr.o.m datum

T.o.m datum

Resultat:

1. Namn (frivilligt)

Inget svar (21 st)
 Anders Rönnlund (1 st)
 Anette (1 st)
 Anita Fröding (1 st)
 Ann Gedin (1 st)
 Anna Liljas (1 st)
 Anna-Karin Brus (1 st)
 Berit Sahlström (1 st)
 Bodil Gellermark (2 st)
 Carina Lebamre (1 st)
 Erika Bengtsdotter (1 st)
 Eva Björkman (1 st)
 Eva Murane Grantina (konstnärssignatur) (1 st)
 Gijs Weijer (1 st)
 Gudrun Westerlund (1 st)
 Gunilla Paetau Sjöberg (1 st)
 Gunnar Staland (1 st)
 Henny Linn Kjellberg (1 st)
 Håkan Blomqvist (1 st)
 Istvan Varga (1 st)
 Johan Fremling (1 st)
 kajsa Haglund (3 st)
 Kajsa Ullman (1 st)
 Katarina Persson (1 st)
 Katarina Sundkvist Zohari (1 st)
 Kirsten Holm (1 st)
 Kolbeinn karlsson (1 st)
 Konstnär (2 st)
 Linnea Lindberg (1 st)
 margareta fundelius (1 st)
 mats nyberg (1 st)
 Moa lönn (1 st)
 Natasha Dahnberg (1 st)
 Nito Vega (1 st)
 Ola Öhlin (1 st)
 Olga Palchevskaya (1 st)
 Olle pott (2 st)
 Petal Joan Roberts (1 st)
 pia ulfendahl (1 st)
 Robin montellus (1 st)
 sanne sihm (1 st)
 Silas Engström (1 st)

2. Jag är..

Konststuderande 	2 (3,0%)
Professionellt verksam konstnär 	63 (94,0%)

3. Har du ateljé idag?

Ja		50 (74,6%)
Nej		16 (23,9%)

4. Om nej (fråga 3), varför?

Inget svar (51 st)

min ateljé är tyvärr liten, inte lämpad för stora projekt (1 st)

Det är för dyrt, och för svårt att få tag på, använder min källare som ateljé men fungerar dåligt. (1 st)

Fast i hemmet, inte alltid så stimulerande. (1 st)

Finns ej i mitt område eller de som är längre bort är alldeles för dyra. Vill absolut inte ha någon ateljé i innerstan. (= svårt att transportera och frakta / parkera. Även mindre lugnt) (4 st)

För att jag är lat, de jag hittat är för dyra och det är tråkigt att sitta själv i en källarlokal, man vill kunna leva lite mer i samspel med sitt skapande. (1 st)

För dyrt (1 st)

Hade inte råd så jag flyttade hem ateljén till lägenheten.

Svårt att få tag i bra ateljé efter flytten ur Balder- och Nannaskolan. (1 st)

har inte råd (1 st)

Jag bor hos min son på studentlägenhet och har svårt att hitta för mig ateljé p.g att vi bor i Sverige sedan 2009 och trots att jag lärde mig språket har jag fortfarande svårt med sådana saker. Eftersom att jag inte har något fast jobb, men registrerade mig som egenföretagare och tjänar då och då, blir det också problematiskt för att hyra något, även jag har pengar för att betala hyran (1 st)

Jag har inte råd. Jag arbetar (målar och ritar) i ett rum hemma i vår lägenhet. Kanske räknas det som ateljé men det lämpar ju sig inte egentligen för tex oljemålning. (1 st)

kostnadsfråga. Använder för tillfället hemmet. (1 st)

Min ateljé har jag i lägenheten hemma därför att det fanns ingen annan stans som jag skulle ha råd med. (1 st)

Målar hemma. Har ej råd med ateljé. (1 st)

5. Om du är intresserad av att hyra ateljé mer långsiktigt, vad är du beredd att betala per månad?

högst 1 000 kr		30 (44,8%)
högst 2 000 kr		24 (35,8%)
högst 3 000 kr		4 (6,0%)
högst 4 000 kr		1 (1,5%)
mer än 4 000 kr		0 (0,0%)

6. Vilka lägen är intressanta för dig när det gäller ateljé?

Centrum		46 (68,7%)
Ytterområden (Gränby, Ulleråker, Ekeby o likn.)		43 (64,2%)
Landsbygd (Björklinge, Vänge o likn.)		4 (6,0%)

7. Har du intresse av att hyra en gemensam projektateljé temporärt?

Ja		39 (58,2%)
Nej		22 (32,8%)

8. Om ja, (fråga 7) vilken/vilka typ/typer av utrustning/lokal har du behov av i en projektateljé?

grafikverkstad		10 (14,9%)
keramikverkstad		11 (16,4%)
ytor för metallarbete och gjutning		18 (26,9%)
glashytta		3 (4,5%)
ytor för måleri		24 (35,8%)
stora ytor för skulptur		25 (37,3%)
avskild del för slipning mm		17 (25,4%)

foto/filmstudio		13 (19,4%)
skrivbord/arbetsbord		16 (23,9%)
annat		10 (14,9%)

9. Om du markerat alternativet annat i föregående fråga (8), ange här.

Inget svar (55 st)

mycket stort arbetsbord, ca 1,5 x 3 m, tvättstuga (stor vask, badkar, centrifug), stor väggyta att hänga upp arbete på (1 st)

Emalj och monumentalarbeten (1 st)

Främst att det är stort, utrustning kan man hyra. (1 st)

Gärna stora väggtyor (1 st)

Har fyllt i "Nej" vid fråga 7. Kanske att det skulle vara intressant med projektateljé. Vet inte just nu. (1 st)

Lokal som man kan använda mer bullrande maskiner. Projektateljén bör ha bra framkomlighet med bil, helst ända fram till dörren. Inte trappor eller hissar. Markplan. Kan vara stora och tunga objekt. Stora dörrar! (4 st)

Sprutlackeringsbox (1 st)

Stor yta för skulptur skulle vara kul men realistiskt så skulle jag inte ha behov av det särskilt ofta möjligen om ett uppdrag skulle hoppa över mig och då skulle det behövas för åtminstone tre månader. (1 st)

Vad är viktigaste för mig är inte utrustning utan storlek av rummet och fönster, eftersom att jag målar mest vid dagen ljus. Storlek av studio måste vara inte mindre än 15-20 m. Eftersom för att se hela bilden måste man ha avstånd av 2 diagonaler av den tavla som man tittar på. Det betyder ju större rum jag har desto större tavlor kan jag måla. Men andra saker som bord, stolar, lampor eller även grafikverkstad kan jag skapa själv. (1 st)

10. Om du skulle hyra en projektateljé, för hur långa perioder vore det intressant?

en dag		1 (1,5%)
upp till en vecka		6 (9,0%)
upp till en månad		12 (17,9%)
upp till tre månader		26 (38,8%)
annat		8 (11,9%)

11. Om du markerat alternativet annat i föregående fråga (10), ange här.

Inget svar (56 st)

Önskvärt med flexibel tid , från 1 - 4 veckor (1 st)

6 månader till ett år (1 st)

Flera ggr per år (1 st)

Flera gånger per år (1 st)

Inte intressant (1 st)

Jag ordnar mig efter det som erbjuds men ett års projekt är inte en lång tid. (1 st)

Kan dela med andra som i kollektiva verkstäder. Gärna övernattningsmöjlighet - bra för miljön när man inte måste köra emellan (1 st)

Om man hyr studio för ett projekt måste det stämma med längst av projektet. Svårt att flytta hela tiden, jag skulle vilja ha något permanent, minst för ett år. (1 st)

Sex månader (1 st)

Under 1år (1 st)

Vi är en ateljeförening med 5 konstnärer . Atelje Fria händer Ekeby bruk. En aktiv ateljeförening som arbetar lokalt, nationellt och internationellt. (1 st)

12. Ser du fördelar med att ha ateljé i anslutning till andra kreativa yrkesgrupper/företag?

Ja		51 (76,1%)
Nej		14 (20,9%)

13. Om ja (fråga 12), vilka yrkesgrupper?

Inget svar (21 st)

bild och form, tryckeri, reklam, ramverkstad, snickeri, verkstadsföretag (1 st)
 ? (1 st)
 Alla sorter: musiker, skådespelare, dansare m fl (1 st)
 Allt inom kultursektorn (1 st)
 Andra konstnärer (1 st)
 andra konstnärer fram för allt men även ett tryckeri t.ex. eller en firma som säljer konstnärsmaterial (1 st)
 Andra konstnärer och andra som arbetar med visuella uttryck (1 st)
 andra konstnärer, arkitekter, scenkonstnärer, eller hantverkare som plåtslagare, snickare, sömmerskor o s v (1 st)
 Andra konstnärer, hantverkare, tryckerier, grafiska formgivare mm. (1 st)
 Arkitekter, designers, illustratörer, fotografer (1 st)
 Arkitekter, Landskapsarkitekter, Fotografer, Art Directors, Grafiska Designers, Industri Designers, Musiker, Textil Designers, Spel Designers etc (1 st)
 Ateljéföreningar, museer, eller professionella konstnärer (1 st)
 bildkonstnärer (1 st)
 Bildkonstnärer, filmare, illustratörer, (1 st)
 bl a konsthantverkare, konstnärer, fotografer (1 st)
 Bra tillgång till virke , betong,färg, järnhandelsvaror, papper, återvinningsbart material . Andra konstnärer som arbetar med liknande material. (4 st)
 Designers, arkitekter, filmtekniker. (1 st)
 Dom flesta där samarbetsformer kan skapas. (2 st)
 filmare, grafisk form, dans, teater, litteratur (1 st)
 formgivare, designers, fotografer, arkitekter, musiker, skådespelare (1 st)
 Formgivare, grafisk design, konstnärer, snickare, filmare, teater dans (1 st)
 Forskare, studenter, hantverkare, designers, slöjdare, marknadsförare, spelutvecklare.. (1 st)
 Gärna grupper som gör annorlunda saker än vad jag gör, det skapar dynamik, som nu där jag är granne med itföretag, webbdesign, kulturarrangör, dansterapeut, ett par andra konstnärer, till ex. det vidgar vyerna (1 st)
 Gärna kreativa yrkesutövare, men mötet med andra människor i olika yrkesgrupper kan fungera bra. Man kan få inspiration från oväntat håll. Skulle själv vill ha hålla till i ett industriområde. (1 st)
 hantverkare, teater, skådespelare, musiker, scenografer, snickare, smed, designers, utställningsformgivare, ljusformgivare, trädgårdsmästare, arkitekter, mfl (1 st)
 keramik, skulptur, ramverkstad, alla där finns intressanta människor. (1 st)
 konst, reklam (1 st)
 konsthantverkare, författare, designers, musiker. Kreativa lokaler som Katalin, UKK, Walmstedtska mm (1 st)
 konstnärer, hantverkare, mindre industrier (1 st)
 Konstnärer, konsthantverkare, designers, arkitekter, ljussättare o.dyl. (1 st)
 metallarbetare, snickare (1 st)
 musiker författare filmare... (1 st)
 musiker, dansare, teaterfolk, författare, typ andra kreativa folk (1 st)
 musiker, skådespelare, dansare, författare (1 st)
 måleri, textil,grafik (1 st)
 Naturligtvis i kultursektorn men alla är intressanta. (1 st)
 skådespelare, musiker och dansare (1 st)
 Snickare, plåt-metallverkstad, grafisk design-tryck. (1 st)
 Säger nej, men givetvis är kontakter med andra bra, för mig är det dock för individuellt vilka man vill samarbeta med, arkitekter, designers... (1 st)
 teater, musik, film m.m. (1 st)
 Tryckeri, arkitekter, brädgård, finsnickeri mfl (1 st)
 Vi är en ateljéförening med målade konstnärer, keramik, vi arbetar även med glas , betong mm. (1 st)

14. Arbetar du i nationella eller internationella konstnärliga utbytesprojekt?

Ja		39 (58,2%)
Nej		24 (35,8%)

15. Om ja (fråga 14), har du behov av att kunna erbjuda gästande kolleger ateljéplats och/eller övernattingsplats?

Ja		32 (47,8%)
Nej		12 (17,9%)

16. Om ja (fråga 15), Ange ateljéplats antal veckor/år samt övernattingsplats antal nätter/år

Inget svar (35 st)

svårt att ange just nu (1 st)

2 -4 veckor (1 st)

2-3 veckor (1 st)

2-4 veckor (1 st)

2-4 veckor per år (1 st)

3-4 veckor (4 st)

4 veckor/år (1 st)

Allt från en månad till ett år (1 st)

Ateljé ca 4 v Övernattning 4v (1 st)

Ateljé- Övernattning 10-20 (1 st)

ateljéplats 1-3 mån övernattning 1 natt - 3 mån (1 st)

Ateljéplats ca 2veckor, Övernattning ca 30 nätter. (varierar år från år) (1 st)

Ateljéplats: 2 -4 veckor övernattning: ca 30 nätter (1 st)

Ca 2till 3. Veckor (2 st)

ca 4 veckor ateljéplats samt övernattingsplats (1 st)

Det går inte att säga i förväg. Om jag arbetar i något internationellt projekt sker det inte kontinuerligt utan nån gång då och då (1 st)

gästateljéer vore spännande, för att det utvecklar kulturstaden och det skulle behöva vara från en till tre månader. Övernattingsplats för inbjudna konstnärer från ett par dagar till någon vecka, det blir alltid problem med det när vi bjuder hit konstnärer. (1 st)

I dom internationella projekt jag arbetat med, så har två veckors arbete i vår ateljé varit nödvändig. Boende har vi sökt och fått pengar för. (1 st)

Jag har många kontakter i Ryssland och Frankrike- Ryska konstnärer som bor i Frankrike längre började ordna 3 dagar konkurs av stor storlek landskap måleri. Vi kunde åka dit och bjuda de hit för likadana 3 dagar måleri. Jag tror att det skulle bli spännande först måla franska naturen och sedan svenska. (1 st)

Minst tre veckor per år , gäller både frågor (1 st)

mycket varierande, men vanligen upp till 1 vecka åt gången (1 st)

några veckor/år (1 st)

Otroligt varierande år från år... Beroende på projekt, och självklart är det enklare att bjuda in folk om man redan har förutsättning för boendet klart. (1 st)

Svårt att säga, men om möjligheten finns så kan ju projekt och utbyten initieras. Men kanske 10 v/år. (1 st)

varierar 1-3 veckor (1 st)

Vid eventuell träff, ej bestämt. (1 st)

Väldigt svårt att ange tid, men ett rum med 1-2 sängar, dusch, enkelt kök, och ett arbetsrum är ju ofta vad man erbjuds på andra håll. Men gärna som en del i ett gästprogram, så man bjuder in konstnärer med lite ekonomi, kanske i direkt anslutning till den stora projektateljén. (1 st)

Övernattning i en vecka till högst en månad. (1 st)

17. Egna kommentarer

Inget svar (39 st)

Ateljé kollektiv, en gammal skola eller liknande byggnad så ateljéerna finns på samma ställe. (1 st)

Att enkelt rusta tidigare industrikvarter är ofta väldigt inspirerande. Ställen där man inte behöver vara försiktig. (1 st)

Att ha konstnärsateljéer är inte bara verkstäder för konstnärerna själva. Utan kan även ses som plattformar där kurser, samarbeten och krocker kan ske. För allmänheten att kunna gå och hälsa på i processen och inte bara se det färdiga polerade resultatet. Även konstnärer behöver arbeta tillsammans ibland. Det är inte alls utvecklande för konstlivet att alla bara arbetar ensamma i sina små ateljéer. Mötesplatser och verkstäder är förutsättningen för utveckling

och sprängande verksamhet. (1 st)

Att jag skrev 2000 kr som maxgräns för ateljékostnad beror på att det är ungefär det jag betalar nu, men egentligen har jag inte råd med så mycket. Inte i längden. Varför frågar ni inte om önskemål hur en enskild ateljé skulle se ut eller vara utrustad? Det är svårt att svara specifikt om projektateljé/gästateljé, eftersom jag inte vet hur ofta det skulle kunna bli. (1 st)

Behov av gästateljé finns. I alla internationella projekt måste vi söka pengar för boende och atelje. Men ateljebidrag för oss är viktigt. Det möjliggör för fler ateljeföreningar att profilera sig. Vi är flera som arbetar både lokalt, internationellt och nationellt. (1 st)

Bättre sent än aldrig (1 st)

Eftersom jag nu har min ateljéverksamhet i Malmö, men min kontaktyta i Uppsala, blir det svårt att svara på frågorna ovan. Dock försöker jag förstå vart du/ni vill komma, och vill uttrycka min åsikt på följande sätt: Viktigt med lokaler i större format för att konstnärer dels ska kunna jobba själva, dels skapa projekt och projektgrupper med kolleger. Och där är jag en som kan komma in och under kortare tid utnyttja ev. lokaler, tillsammans med andra, under perioder i Uppsala, exempelvis. Allmänt: Jag tror det är bra med en blandning av ateljéutrymmen som är individuella, samt större lokaler, som kan användas av flera. Dock är det också viktigt att de gemensamma utrymmena hålls iordning, och därför kan konstnärer väl även få hyra del av dessa under längre tid, mot att de tar ansvar för den ordningen i de större lokalerna. Tja, en idé. Har också funderat en del på hur vävstugor fungerar idag (typ nedlagda ålderdomshem, arbetsterapier osv runtom på landsbygd och i stad). Kanske skulle det finnas två, tre konstnärer? som är beredda att ta över en sådan, när de läggs ner, mot att kommunen betalar hyran och att de ställer upp på att ta emot folk som vill väva i form av studiecirkel eller "öppetider". En idé, som jag nog skulle ha utvecklat för mig själv själv, om jag inte flyttat ateljéverksamheten. (1 st)

För mig är det av stor vikt att hyreskontrakt löper över flera år. Jag skulle inte byta ateljé för kortare tid än femårskontrakt. Och då måste den vara betydligt bättre än det jag har idag. Det är ett stort arbete att flytta på en etablerad ateljé. (1 st)

har för närvarande verksamhet i källarlokal, i huset där jag bor. Fungerar OK men är lite för liten (1 st)

Jag har ateljé i en del av vårt hus och är väldigt nöjd med det (1 st)

Jag har en ateljé som jag är nöjd med. Det kostar för mig 7 200 om året. Visst kunde den vara lite större, men i så fall skulle även kostnaderna bli högre och det skulle växa till ett stort problem för mig. Om det vore möjligt skulle jag vilja gärna ha någon summa som ateljéstöd (500 Sek i månad?). Det är inte alltid jag lyckas att sälja så mycket verk att jag förmår betala hyran för ateljé utan att känna någon ekonomisk förlust. (1 st)

Jag har ju redan en egen ateljé/verkstad, och arbetar aktivt med ateljéstödsfrågan inom Upplands KRO-förening. En kollektivverkstad vore fantastiskt, men jag tror att man kanske bör prioritera ateljéstöd eftersom det skulle hjälpa konstnärer mer långsiktigt. (1 st)

Jag tittar fram och väntar på att Uppsala kommun ska ge konstnärer någon plats som passar för konstnärliga ateljé, där vi skulle kunna arbeta på riktigt. Men vad är viktigt är att förstå att konst behöver stöd och inte bygga sådana ateljé där hyran blir för hög. För ateljé passar rum som inte passar till kontor, de behöver inte vara perfekta utan vanliga och billiga. (1 st)

Just nu har jag en jättebra ateljé å Blomgatan i Uppsala. Jobbar där med måleri och installationer. När jag inte är där så undervisar jag i olje/akrylmåleri på Vuxenskolan. En stor del av min tid går till detta. Tycker det vore fantastiskt om Uppsala kommun kunde bevilja sina konstnärer ateljéstöd, det har ju varit på gång i många år, men aldrig realiserats. (1 st)

Min ekonomiska smärtgräns befinner sig vid max 1500kr, det finns alltid risk för hyreshöjningar i mitt område, just nu är hyran 1337kr pr månad för ca 10 m², men med gott om hängningsutrymme i korridor (1 st)

Naturligvis skulle det vara bäst att ha ateljer som är anslutna till en utställningsplats i centrum av staden, eller att man har ateljer spridda i olika bostadsområden och gemensam utställningsplats i centrum.. Fler stadsdelar borde ha den typen av kulturutbud som Gottsunda har! Det finns stort behov av det! (1 st)

Ser gärna ett ateljéhus, med många ateljéer. Och projektateljén/ gästateljéer i direkt anslutning. (1 st)

Ska kommunen förvänta sig att konstnärer ska ställa upp

gratis vid t.ex. KulturNatten bör den också vara beredd att hjälpa till med ateljéer till rimliga priser. (1 st)

Superbra att frågan om ateljéer och ateljéer utreds. Jag tillhör Ateljé Fria Händer i Ekebybruk. (2 st)

Vill vidareutveckla mitt måleri därav söker jag stöd från er. Finns mer information om mig på www.svenskakonstnarer.se (1 st)

Vore mycket värdefullt för konstnärer i Uppsala att få ateljébidrag- eftersom det är ett mer demokratiskt sätt att stödja kulturlivet. (1 st)

Även små ateljéer borde finnas. Alla arbetar inte på plats i stor skala. Och då blir hyran väldigt avgörande eftersom konstnärer brukar inte ha någon fast lön. Man vill ju vara säker att kunna behålla sin ateljé under en lång tid. Jag tycker att en liten ateljé med bra ljus är viktigt men gärna bara betonggolv och råa betongväggar. Tillgång till vatten, avlopp och toalett. Sedan kan man gärna komplettera med en temporär , större ateljé, endast vid behov. Men att ha en liten arbetsplats som inte ser ut som kontor skulle vara mycket bra grundtrygghet. En liten ateljé räknar jag vara 10 - 15 kvm. Men även då är det viktigt med bra framkomlighet med bil så nära som möjligt. Inga trappor eller hissar. Markplan är att föredra även för att kunna gå ut och fotografera färdiga verk i dagsljus. Eller öppna upp för passerande under en konstens dag etc. Det skall vara lätt även för allmänheten att hitta och bara slinka in. (Uppsala Konstnärsklubb har en mycket bra grafikverkstad som det är nu.) (1 st)

Önskar verkligen att det gick att hyra en ateljé för stora projekt tillfälligt och på flexibel tid (1 st)

Övernattningsbehov gäller främst när gästande utställare kommer till Kaleido eller Uppsala konstnärsklubb. Jag har idag ateljé och utställningsverksamhet i Österbybruk där tillgången på billiga lokaler är större men kan tänka mig att arbeta centralt i framtiden om billigare ateljéer och lokaler finns. (1 st)

18. Hoppas det är ok att vi kontaktar dig vid behov av fördjupande frågor. I så fall skriv din mejladress här

Inget svar (18 st)

agnetaforslund@gmail.com (1 st)

ak.brus@gmail.com (1 st)

Anders@roennlund.se (1 st)

anette@100ideer.se (1 st)

anitafroding.art@gmail.com (1 st)

ann.gedin@comhem.se (1 st)

annaliljas@gmail.com (1 st)

arnoldbunge@gmail.com (1 st)

berit.sahlstrom@gmail.com (1 st)

bodil.gellermark@bredband.net (2 st)

Christophertlong@icloud.com (1 st)

erika@erika-art.se (1 st)

evabjorkman2@gmail.com (1 st)

gudrunwesterlund53@gmail.com (1 st)

ieva_grantina@yahoo.se (1 st)

info@hennylinn.se (1 st)

info@nitovega.com (1 st)

ja (2 st)

johan@johanfremling.se (1 st)

kahawk@kahawk.net (1 st)

kajsa.haglund@telia.com (1 st)

kajsanity@gmail.com (1 st)

kakelkonst@swipnet.se (1 st)

katarina.sundkvist@telia.com (1 st)

kirsten.holm@bredband.net (1 st)

Kolbeinnkarlsson@gmail.com (1 st)

Kontakt@stinawollter.se (1 st)

linnea_lindberg@live.se (1 st)

margareta.fundelius@gmail.com (1 st)

mats.gabriel.nyberg@icloud.com (1 st)

moa@materialgirls.se (1 st)

mombasa@bredband.net (1 st)

Montelius_robin@yahoo.se (1 st)

olga@palchevskaya.com (1 st)

Olle.pott@home.se (2 st)

paetau.sjoberg@tele2.se (1 st)
per.sangberg@gmail.com (1 st)
petal.roberts-lejjon@comhem.se (1 st)
pia.ulfendahl@telia.com (1 st)
silasengstrom@gmail.com (1 st)
till@ingridorlowski.se (1 st)
vasilis.theodorou@swipnet.se (1 st)
visst (1 st)